TẠP CHÍ NGHIÊN CỨU
PHẬT HỌC
CƠ QUAN NGÔN LUẬN CỦA TRUNG ƯƠNG GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM
ISSN: 2734-9195

Cảm xúc tháng 4 về truyền thống Phật giáo Việt Nam

ISSN: 2734-9195 14:47 10/04/2026

Đạo Phật hướng con người tới một đời sống đạo đức hướng thượng, "chân - thiện - mỹ" vô ngã vị tha, sống lợi người lợi mình, từ bi hỷ xả, làm lành lánh dữ, khiêm cung hiếu kính, tri ân biết ơn và đền ơn, thiểu dục tri túc, tương thân tương ái...

Tác giả: **Dương Thị Thúy Vân**
Pháp danh: **Diệu Tường**
Lớp Trung cấp Phật học Khóa 1 chùa Vạn Phúc, Phủ Lỗ, Sóc Sơn, Hà Nội

Trong suốt chiều dài lịch sử đấu tranh dựng nước và giữ nước, hơn 2.000 năm qua với triết lý "p*hật pháp tại thế gian, bất lý thế gian pháp"* và truyền thống *"hộ quốc an dân, đồng hành cùng dân tộc*", tính linh hoạt "*tùy duyên bất biến, bất biến mà tùy duyên"* nên Phật giáo Việt Nam hòa nhập đồng hành mà không hòa tan, Phật giáo luôn giữ được bản sắc riêng của mình.

Trên bước đường truyền bá chính pháp và hội nhập, Phật giáo luôn thực hiện 4 quy luật đó là khế lý, khế cơ, khế thời, khế xứ để hành đạo.

Phật giáo Việt Nam đã luôn gắn liền với sự thăng trầm thịnh suy của đất nước. Phật giáo bao giờ cũng đặt sự tồn vong phát triển của mình trong sự tồn vong phát triển của đất nước, an nguy của dân tộc cũng là an nguy của Phật giáo. Phật giáo đã luôn làm tất cả những gì tốt nhất cho đất nước, cho dân tộc, cho con người Việt Nam, phát huy truyền thống yêu nước luôn sát cánh đồng hành cùng dân tộc trong mọi thời kỳ của đất nước.

Phật giáo đã gắn với truyền thống dân tộc, hòa quyện vào tín ngưỡng bản địa văn hóa con người Việt Nam. Văn hóa là "*nền tảng tinh thần của xã hội*" là "*sức mạnh nội sinh*" là "*động lực thúc đẩy sự phát triển của đất nước*"; "*văn hóa soi đường cho quốc dân đi*"; "*văn hóa còn thì dân tộc còn, văn hóa mất thì dân tộc mất*".

Phật giáo đã đóng góp vào sự hình thành phát triển văn hóa dân tộc giàu chất nhân văn và từ ái, tạo nên sự dung hòa bất khả phân ly của văn hóa dân tộc và triết lý Phật giáo trên bước đường truyền bá chính pháp. Từ bao giờ Phật giáo đã hòa vào dân tộc Việt Nam, tình đạo Pháp, tình dân tộc tuy hai mà một không thể tách rời:

“Mái chùa che chở hồn dân tộc
Nếp sống muôn đời của tổ tông”.

Hình ảnh chỉ mang tính chất minh hoạ (sưu tầm)

Ngay từ buổi đầu Phật giáo du nhập vào nước ta không phải ngẫu nhiên mà các thiền sư xác lập vai trò của người phật tử tại gia tu hành theo chính đạo là "*ở trong nhà hiếu thảo với cha mẹ, ra ngoài xã hội giúp nước hộ dân, khi ngồi một mình thì biết tu thân*". Điều đó đã tạo nên cho người con dân đất Việt một sức mạnh nội tại nhằm chống lại sự đồng hóa phương Bắc bằng cả tấm lòng phụng đạo **yêu nước**.

Thời kỳ Lý - Trần, các vị vua phật tử Lý Thái Tổ, Lý Thánh Tông, Trần Thái Tông, Trần Nhân tông... là những người lãnh đạo quốc gia cũng là những **cư sĩ** phật tử kiên trung chứng đạo. Đây là thời kỳ hoàng kim thịnh trị nhất trong lịch sử dân tộc. Các ngài đã lấy tinh thần từ bi hỷ xả, vô ngã, hòa giải, hòa hợp của Phật giáo làm nền tảng cai trị đất nước và ứng xử với nhân dân.

Phật giáo lúc này là một trong bốn bộ phận hành chính quan trọng của triều đình Lý - Trần, chỗ dựa của triều đình, nơi kết tình nhân tâm thống nhất các lực lượng trong xã hội để xây dựng đất nước hưng thịnh.

Thiền sư Vạn Hạnh là bậc cao tăng có ảnh hưởng sâu rộng trong buổi đầu nhà Lý, đã góp phần quan trọng trong việc định hướng và ủng hộ Lý Công Uẩn lên ngôi, đồng thời tạo nền tảng tư tưởng cho quyết định ban hành "Chiếu dời đô", chuyển kinh đô từ Hoa Lư ra Thăng Long, mở ra một thời kỳ phát triển lâu dài của quốc gia Đại Việt. Dưới triều Lý, mối quan hệ giữa đạo và đời gắn bó hài hòa, góp phần bồi đắp tinh thần trí tuệ, bản lĩnh và ý chí của dân tộc. Trên nền tảng đó, các triều đại kế tiếp, đặc biệt là nhà Trần, đã kế thừa và phát huy sức mạnh toàn dân, làm nên những chiến công hiển hách trong ba lần kháng chiến chống quân Nguyên Mông.

Trong hai cuộc kháng chiến chống Pháp, chống Mỹ, ngôi chùa là nơi nuôi giấu cán bộ cách mạng, là trường học tình thương xóa mù chữ, là nơi chữa bệnh cho người dân, là nơi lưu giữ văn hóa truyền thống của dân tộc Việt Nam. Nhiều tăng, ni đã cởi áo cà sa khoác chiến bào xông pha nơi chiến trường chống giặc. Khi đại dịch Covid 19 xảy ra, rất nhiều tăng, ni, phật tử trên khắp mọi vùng miền của đất nước "*mặc áo lam, khoác áo blouse*" xông pha nơi tuyến đầu chống dịch.

Phật giáo đã lấy mạng sống của dân tộc nhân dân làm mạng sống của Phật giáo. Từ đó, Phật giáo mới có những nhà sư dấn thân để hành đạo, xả thân vì Pháp, tất cả vì chúng sinh mà cứu độ, quên cả mạng sống của mình vì đất nước, vì nhân dân, vì dân tộc Việt Nam. Bồ tát Thích Quảng Đức là một ví dụ điển hình. Ngài đã tự thiêu vì đạo pháp và dân tộc để lại trái tim bất diệt cho muôn đời sau.

Thực tế lịch sử đã chứng minh rằng thời kỳ nào phật pháp hưng thịnh, thời kỳ đó đất nước thịnh trị thái bình, nhân dân có được cuộc sống ấm no hạnh phúc.

Từ khi thống nhất 9 hệ phái Phật giáo từ năm 1981 đến nay, trải qua 45 năm phát triển và hội nhập, Giáo hội Phật giáo Việt Nam đã vượt qua mọi khó khăn thử thách không ngừng lớn mạnh về mọi mặt. Với tôn chỉ mục đích cao cả và đường hướng hành đạo "*Đạo pháp - Dân tộc - Chủ nghĩa Xã hội*" hộ quốc an dân, đồng hành cùng dân tộc là tinh thần nhập thế, tinh thần dân tộc, là dòng chảy xuyên suốt gắn liền và tiếp bước lịch sử dân tộc của Phật giáo Việt Nam.

Phật giáo Việt Nam đã tập hợp tăng, ni, phật tử trong và ngoài nước tổ chức các chương trình từ thiện đến những người có hoàn cảnh khó khăn, học sinh nghèo vùng cao, lớp học tình thương, hỗ trợ học phí, đồ dùng học tập, xây dựng nhà tình thương, đấu tranh phòng chống các tệ nạn xã hội, phòng chống đại dịch Covid 19, tổ chức các hoạt động y tế, giáo dục, hỗ trợ thiên tai...

Trong công tác ích nước lợi dân, ích đạo lợi đời, có sự kết hợp chặt chẽ với Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể trong hệ thống chính trị, chung tay thực hiện tốt công tác từ thiện xã hội, xóa đói giảm nghèo, chống biến đổi khí hậu, bảo vệ môi trường được thực hiện thường xuyên liên tục, góp phần đảm bảo an sinh xã hội, trật tự xã hội, an dân tại các địa phương trên cả nước.

Trong cuộc sống có nhiều biến động và bất an thì Giáo pháp của đức Phật là nơi nương tựa vững chãi để chúng ta quay về tu học. Ánh đạo vàng của đức Phật chiếu sáng tới đâu thì bóng tối vô minh hắc ám được xua tan tới đó.

Đạo Phật hướng con người tới một đời sống đạo đức hướng thượng, "*chân - thiện - mỹ*" vô ngã vị tha, sống lợi người lợi mình, **từ bi hỷ xả**, làm lành lánh dữ, khiêm cung hiếu kính, tri ân biết ơn và đền ơn, thiểu dục tri túc, tương thân tương ái, đoàn kết chia sẻ giúp đỡ, dấn thân phụng sự cống hiến... và chỉ có tinh thần đại đoàn kết dân tộc, nỗ lực vượt qua mọi khó khăn trở ngại, trên dưới đồng lòng, tất cả vì lợi ích chung, muôn người như một thì không một khó khăn nào chúng ta cũng có thể vượt qua. Như sinh thời Chủ tịch Hồ Chí Minh đã nói: "*Đoàn kết, đoàn kết, đại đoàn kết. Thành công, thành công, đại thành công*".

Giờ đây, đất nước đang bước vào kỷ nguyên mới, kỷ nguyên vươn mình của dân tộc. Phật giáo Việt Nam đã đang và luôn tiếp tục đồng hành cùng đất nước, để hiện thực hóa khát vọng xây dựng nước Việt Nam giàu mạnh, tự lực, tự chủ, phồn vinh, văn minh, hạnh phúc.

Tác giả: **Dương Thị Thúy Vân (**Pháp danh: **Diệu Tường)**
Lớp Trung cấp Phật học Khóa 1 chùa Vạn Phúc, Phủ Lỗ, Sóc Sơn, Hà Nội